

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปกระบวนการวิจัย โดยรวมทั้งในเรื่องความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย. ที่อาจจะมีส่วนสนใจศึกษาต่อไป

การวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร" เริ่มต้นจากความสนใจในงานของ Cromie และ Hayes (1988) ที่ได้ศึกษาถึงประเภทของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็กในประเทศอังกฤษ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แต่งานวิจัยครั้งนี้มีสิ่งที่แตกต่างกันจากงานของ Cromie และ Hayes ในหลายประเด็น คือ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยพยายามที่จะสร้างมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก กับสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น ผู้วิจัยได้ตั้ง วัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะมีผลต่อการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก
2. เพื่อต้องการทราบถึงขั้นตอน ในการประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก
3. เพื่อต้องการทราบว่าผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก เลือกประกอบธุรกิจประเภทใด
4. เพื่อต้องการทราบถึงคุณลักษณะที่ต่างกันระหว่างผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็กกับสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น

โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าปัจจัยทางด้านภูมิหลังทางครอบครัว การศึกษา ประวัติการทำงานก่อนเลือกประกอบอาชีพปัจจุบันน่าจะมีผลต่อการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรี และปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคลของผู้ประกอบการสตรี น่าจะแตกต่างกับบุคลิกภาพส่วนบุคคลของสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 163 คน โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และเก็บด้วยตนเองจากข้อมูลที่ได้อาศัยสำรวจละในการพรรณนาคข้อมูลทั่วไป ค่า Chi-square ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามและใช้ T-TEST เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาพบว่ามีอายุในช่วงค่ากว่า 30-39 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 79.8 ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่หนึ่งถึงคนที่สามของครอบครัว โดยคิดเป็นร้อยละ 72.5 ในด้านสถานภาพการสมรส จำนวนตัวอย่างที่สมรสแล้วเท่ากับบุคคลที่เป็นโสดรวมเป็นร้อยละ 92.0 ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา คือ ระดับมัธยมปลาย, ปวช. คิดเป็นร้อยละ 27.0 และสำเร็จจากสาขาที่ใหม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 43.6

2. ปัจจัยทางภูมิหลังครอบครัว ทั้งผู้ประกอบการสตรีและสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น มีบิดา มารดามีเชื้อชาติไทยสัญชาติไทยเป็นส่วนมาก ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาของผู้ประกอบการสตรีและสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น มีการศึกษาอยู่ระดับค่าคือประถมศึกษามากที่สุด การศึกษาของบิดาของทั้ง 2 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 54.5 และ 49.3 และการศึกษามารดาคิดเป็นร้อยละ 72.2 และ 60.3 ตามลำดับ แต่ระดับการศึกษาของสามีทั้งของผู้ประกอบการสตรีและสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น มีการศึกษาระดับสูงคือ ปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.5 และ 22.0 ตามลำดับ สถานภาพการสมรสพบว่าในกลุ่มผู้ประกอบการสตรี เป็นผู้สมรสแล้วมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.7 ส่วนสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นเป็นโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7

ผู้ประกอบการสตรีมีบิดามารดา และสามีประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.8, 38 และ 28 ตามลำดับส่วนสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น พบว่า บิดาและมารดาไม่ได้ทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.5 และ ร้อยละ 49 ตามลำดับ ส่วนสามีทำงานเป็นพนักงานบริษัท, แรงงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.0

3. ประวัติการทำงานก่อนประกอบอาชีพปัจจุบัน ทั้งผู้ประกอบการสตรีและสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นเป็นผู้ที่เคยเปลี่ยนงานมาก่อนคิดเป็นร้อยละ 78.9 และ 68.5 ตามลำดับและส่วนมากเคยทำงานคนละประเภทกับงานที่ทำปัจจุบัน และพบว่าทั้งผู้ประกอบการสตรี และสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นเคยได้รับการฝึกอบรม (นอกเหนือจากการศึกษา) คิดเป็นร้อยละ 58.9 และ 78.1 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ของผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมักจะเป็นการอบรม ที่เกี่ยวข้องกับงานปัจจุบันซึ่งสิ่ง เหล่านี้ย่อมมาประยชน์มาสู่การทำงานปัจจุบันทั้งสิ้น

เหตุผลของการเปลี่ยนงานทั้งผู้ประกอบการสตรี และสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นมีเหตุผลในการเปลี่ยนงานเหมือนกันทั้งสามอันดับ อันดับแรก คือ การได้รับผลประโยชน์สูงกว่า อันดับสองคือทำให้ชีวิตมีความมั่นคงสูงขึ้น และอันดับสามเป็นงานที่ทำทาสความสามารถ

4. งาน/อาชีพปัจจุบัน ทั้งผู้ประกอบการสตรีและสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นเริ่มก่อตั้งกิจการและทำงาน เมื่อมีอายุอยู่ในช่วง 21-30 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.9 และ 67.1 ตามลำดับ แต่จะพบว่าในกลุ่มผู้ประกอบการสตรีมีบางท่านที่เริ่มก่อตั้งกิจการหลังจาก อายุ 41 ขึ้นไป เนื่องจากว่าการประกอบธุรกิจส่วนตัวมีข้อจำกัดในเรื่องของอายุ แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความ

พอใจส่วนบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่ง เขาอาจจะ เริ่มทำธุรกิจเมื่อปลด เกียรติจากงานอื่น แล้วหรือหลัง แต่งงาน เพื่อต้องการดูแลบุตรและครอบครัว หรือบางท่านอาจจะ เป็นพ่้าย (สามีถึงแก่กรรม) หรือหย่าร้าง มีความจำเป็นในทาง เงิน ต้อง เลี้ยงดูบุตรจึง เลือกประกอบธุรกิจส่วนตัว

ความคิดในการ เลือกประกอบอาชีพปัจจุบันนั้น ผู้ประกอบการสตรีมักจะ ก่อตั้งกิจการ จากความสนใจ ความริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นสำคัญ และได้รับอิทธิพลจากมารดา เนื่อง จากว่าบุตรสาวอาจจะมีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดาจึงได้รับความคิดในเรื่องการประกอบ อาชีพส่วนสตรีที่ประกอบอาชีพนี้เป็นการประกอบอาชีพเป็นผลมาจากการศึกษาเป็นอันดับแรก เนื่อง จากอาชีพบางประเภทมีความจำเป็นต้องได้รับการ เรียนรู้ ผูกอบรม จากระบบการศึกษา

จากศึกษาครั้งนี้ ผู้ประกอบการสตรีมีทั้งที่เป็นเจ้าของคนเดียวและมีหุ้นส่วน ส่วนใหญ่ เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 56.3 ในการเลือกหุ้นส่วนที่ร่วมทุนนั้นมักจะเลือกญาติพี่น้อง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.5 ประเภทของธุรกิจส่วนตัวผู้ประกอบการสตรีเลือกประกอบธุรกิจ ชายบสีกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.0 และรองลงมาธุรกิจด้านการบริการคิดเป็นร้อยละ 27.8 เพราะว่าการทำธุรกิจชายบสีก เป็นธุรกิจที่มีการเสี่ยงน้อยที่สุดถึงแม้ว่าจะได้กำไรน้อย แต่ที่มีความมั่นคง ในปัจจุบันพบว่า มีการแข่งขันสูงมากในด้านการขายบสีก โดยเฉพาะกับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่

การจ้างงานในธุรกิจขนาดเล็กที่ศึกษาครั้งนี้ พบว่า จำนวนลูกจ้างสูงสุดคือ 48 คน ในธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม คือ การผลิตและชายพรมและก็มีกิจการอีกมากที่เน้นมีการจ้างลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.6 ซึ่งในส่วนนี้ก็แรงงานของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทชายบสีก

5. สำหรับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ กับการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัว ของ ผู้ประกอบการสตรี เมื่อทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่า

5.1 ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ อาชีพของบิดา, อาชีพของมารดา อาชีพของสามีและสถานภาพการสมรสนั้นพบว่าอาชีพของสามีและสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพบิดา และอาชีพมารดาไม่สามารถสรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการ เลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรี

5.2 ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่สำเร็จพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรี แต่สาขาวิชาที่สำเร็จไม่สามารถสรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการ เลือกประกอบ ธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรี

5.3 ปัจจัยด้านประวัติการทำงานก่อนประกอบอาชีพปัจจุบัน ได้แก่ ความพึงพอใจในงาน/อาชีพเดิม และประสพการณ์ในงาน พบว่าทั้งความพึงพอใจในงาน/อาชีพเดิม และ ประสพการณ์ในงานไม่สามารถสรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์กับการ เลือกประกอบธุรกิจส่วนตัว ของ ผู้ประกอบการสตรี

5.4 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล ได้แก่ ความกล้าเสี่ยง การควบคุมตนเอง และความต้องการความสำเร็จ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความกล้าเสี่ยง การควบคุมตนเอง และความต้องการความสำเร็จ ด้วยสถิติ T-TEST พบว่า ผู้ประกอบการสตรี มีความกล้าเสี่ยง และมีความต้องการความสำเร็จสูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการควบคุมตนเองนั้น ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการสตรีจะมีการควบคุมตนเองสูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น แต่เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ผู้ประกอบการสตรีกับสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นมีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานี้ ยังปรากฏว่ามีข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขสำหรับการวิจัยในอนาคตต่อไปอีกหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อคิดเห็นในเชิงกรอบความคิดทฤษฎี

จากกรอบการวิจัยของ Musgrave, Blau และ McClelland พร้อมทั้งแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยที่ได้นำมากำหนดเป็นกรอบและสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก เท่าที่ค้นคว้าได้ พบว่ามีผู้ศึกษาท่านใดศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการเลือกประกอบธุรกิจโดยการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพรรณนาเป็นคำอธิบายเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พยายามที่จะนำเอากรอบความคิดทางทฤษฎีการเลือกอาชีพมาเชื่อมโยงในการอธิบายซึ่งปรากฏว่าข้อสรุปและผลการวิจัยในบางส่วนไม่สอดคล้องกับทฤษฎี และแนวความคิดที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จ ประวัติการทำงานก่อนประกอบอาชีพ ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตามก็คงไม่สามารถจะยืนยันในที่นี้ได้ว่าเราควรปฏิเสธแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้ เพราะการวิจัยในครั้งนี้อาจกำหนดตัวแปรที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสิ่งที่ศึกษา

อย่างไรก็ดีสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพบางประการซึ่งได้แก่ความกล้าเสี่ยง ความต้องการความสำเร็จ จะแตกต่างกันสำหรับ ผู้ประกอบการสตรีมีความกล้าเสี่ยง และมีความต้องการความสำเร็จสูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่นสอดคล้องกับงานของ McClelland และ Kent

2. ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเชิงการวิจัย

ความพยายามในการวัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในการศึกษาครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่อาจจะไม่สมบูรณ์ในแง่ของการวัด ซึ่งยังต้องอาศัยการทดสอบซ้ำหรือการพัฒนามาตรวัดต่าง ๆ ให้ความสมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเครื่องมือวัดในการศึกษาครั้งนี้คือการสร้างแบบสอบถามพบว่ายังมีข้อบกพร่องในหลายประเด็น เช่น คำถามเกี่ยวกับอาชีพของบิดา มารดา โดยการระบุให้เลือกตอบ และมีคำตอบหนึ่งคือ "ไม่ได้ทำงานแล้ว" ที่เราควรระบุข้อความว่า ก่อนหน้านั้น ทำงานอาชีพอะไร เนื่องจากผลการวิจัยปรากฏว่ามีผู้เลือกตอบข้อนี้มาก อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มคนที่มีบิดาและมารดาอยู่ในวัยที่ว่างได้ทำงานแล้ว เป็นส่วนใหญ่ถ้าจะระบุจะทำให้ทราบอาชีพเดิมของบิดามารดาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ อีกคำถามหนึ่งคือ คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในงานควรกำหนดเป็นระยะเวลาที่เคยผ่านการทำงาน เพราะอาจจะทำให้ทราบว่าประสิทธิภาพในงาน มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวของผู้ประกอบการสตรีหรือไม่

การศึกษานี้ในเรื่อง เกี่ยวกับผู้ประกอบการสตรียังมีหลายประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อ คือ

1. ประเด็นเกี่ยวกับแบบแผนและขั้นตอนการเลือกประกอบธุรกิจให้ได้ว่ารายละเอียด ซึ่งเราจำเป็นต้องใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเพราะจะทำให้ได้ภาพที่ละเอียดชัดเจนมากขึ้น
2. ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ซึ่งอาจจะศึกษาถึงบทบาทของผู้ประกอบการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อความทันสมัยของประเทศ
3. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ประกอบการสตรีในธุรกิจขนาดเล็ก กับธุรกิจขนาดใหญ่